

UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Dylematy polityki rozwoju polskich regionów

Bolesław Domański
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej
Uniwersytet Jagielloński
boleslaw.domanski@uj.edu.pl

V Konferencja Krakowska
Transformacja sceny europejskiej i globalnej XXI wieku. Strategie dla Polski
25–26 maja 2012

Dylematy polityki rozwoju polskich regionów

Czy wspierać obszary słabo rozwinięte czy szybki rozwój gospodarki narodowej?

Argumenty za wspieraniem regionów słabo rozwiniętych:

1. wszyscy obywatele, niezależnie od miejsca zamieszkania, mają prawo do zaspokojenia podstawowych potrzeb (zasada solidarności – równość wyników)
2. szanse życiowe ludzi nie powinny być ograniczane przez miejsce gdzie przyszło im mieszkać (zasada solidarności – równość szans)
3. utrzymywanie niskiego poziomu rozwoju niektórych obszarów oznacza niewykorzystanie ich zasobów, co w długim okresie ogranicza efektywność gospodarki narodowej (argument ekonomiczny)

UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Dylematy polityki rozwoju polskich regionów

Czy cele polityki rozwoju powinny być identyczne w różnej skali przestrzennej (regionów, subregionów, lokalnej)?

Ukierunkowanie polityki rozwoju na wzrost jakości życia czy na wzrost gospodarczy w zależności od skali geogr.

Skala regionalna: priorytet wzrostu gospodarczego

Skala wewnątrzregionalna i lokalna: priorytet wzrostu jakości życia

Dylematy polityki rozwoju polskich regionów

Czy wspierać przede wszystkim rozwój endogeniczny czy egzogeniczny?

Przedmiotem wsparcia w przypadku obszarów słabo rozwiniętych powinna być przede wszystkim mobilizacja czynników wewnętrznych i wykorzystanie ich potencjału endogenicznego

Istotne jest unikanie przez obszary słabo rozwinięte postawy petenta ponieważ:

1. sprzyja ona bierności instytucji, firm i mieszkańców oraz brakowi poczucia odpowiedzialności za własny rozwój
2. narzuca myślenie w kategoriach krótkoterminowych potrzeb
3. oznacza akceptację drugorzędnej roli

UNIwersytet JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Dylematy polityki rozwoju polskich regionów

Rozwój przemysłu czy rozwój usług?

Uproszczeniem jest zarówno uniwersalna wiara w gospodarkę postindustrialną, jak i tęsknota za przemysłowymi gigantami zatrudniającymi tysiące ludzi

UNIwersytet JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Dylematy polityki rozwoju polskich regionów

Rozwój przemysłu wysokiej techniki i zaawansowanych usług czy rozwój prostych działalności?

Mit potrzeby i możliwości rozwoju przemysłu wysokiej techniki i zaawansowanych usług w obszarach słabo rozwiniętych

UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Dylematy polityki rozwoju polskich regionów

Specjalizacja czy zróżnicowanie?

Pułapki polityki rozwoju klastrów

UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Dylematy polityki rozwoju polskich regionów

Czy wspierać nowe działalności (branże) czy działalności rozwijające się już w danym regionie/mieście?

Niebezpieczeństwo uwięzienia na ścieżce dotychczasowego rozwoju

Niebezpieczeństwo prób odgórnego wygenerowania rozwoju zupełnie nowych działalności gospodarczych (powielania wzorców rozwoju innych regionów), zamiast wspierania rozwoju opartego o miejscowe zlokalizowane zdolności (potencjał endogeniczny)

UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Dylematy polityki rozwoju polskich regionów

Czy rozumieć spójność terytorialną w kategoriach zmniejszania nierówności przestrzennych czy integracji obszarów wyżej i słabiej rozwiniętych?

Wyrównywanie nierówności przestrzennych nie jest równoznaczne z szybkim rozwojem regionów słabo rozwiniętych

Rozwojowi obszarów słabiej rozwiniętych sprzyja ich integracja z obszarami wyżej rozwiniętymi

UNIwersytet JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Dylematy polityki rozwoju polskich regionów

Czy poprawa dostępności przestrzennej wzmaga efekty wmywania w regionach peryferyjnych czy służy ich szybszemu rozwojowi i podniesieniu poziomu życia?

Poprawa dostępności służy integracji obszarów wyżej i słabiej rozwiniętych zarówno w skali międzyregionalnej jak i wewnątrzregionalnej, co sprzyja rozwojowi obszarów słabo rozwiniętych

UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Dylematy polityki rozwoju polskich regionów

Czy najskuteczniejszymi instrumentami przyciągania inwestorów zewnętrznych są narzędzia finansowe czy raczej sprawne instytucje, infrastruktura i informacje?

Instrumenty finansowe odgrywają zazwyczaj drugorzędną rolę w przyciąganiu dużych inwestorów zewnętrznych

Im większa pomoc publiczna tym niższe koszty utopione, a tym samym potencjalnie mniejsza trwałość inwestycji

UNIwersytet JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Dylematy polityki rozwoju polskich regionów

Czy lokalna polityka rozwoju powinna skupiać się przede wszystkim na wspieraniu tworzenia miejsc pracy czy na kształtowaniu warunków przyciągających i zatrzymujących mieszkańców?

W długim okresie czasu najważniejszym deficytowym zasobem decydującym o rozwoju gmin i subregionów są aktywni mieszkańcy

Dylematy polityki rozwoju polskich regionów

WNIOSKI

Błędem w polityce rozwoju obszarów słabo rozwiniętych jest nierzadko nadmierna generalizacja (uniwersalizacja):

1. geograficzna
  - a) doświadczeń innych regionów
  - b) skali regionalnej, subregionalnej i lokalnej
2. czasowa
3. przedmiotowa
  - a) działalności gospodarcze (branże)
  - b) czynniki warunkujące rozwój

Dylematy polityki rozwoju polskich regionów

Cele polityki rozwoju na poziomie regionalnym powinny być w znacznym stopniu ukierunkowane na wzrost gospodarczy, natomiast na poziomie subregionalnym i lokalnym przede wszystkim na podnoszenie jakości życia mieszkańców

Nierzadko nadmierny nacisk kładziony jest w polityce rozwoju na rozwój egzogeniczny zamiast wspierania rozwoju endogenicznego, zwłaszcza działalności, które wykazują dynamikę rozwojową w oparciu o zlokalizowane zdolności

Ważnym przedmiotem interwencji powinny być relacje (zależności) między obszarami rozwiniętymi a słabo rozwiniętymi

UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Dziękuję za uwagę

---

boleslaw.domanski@uj.edu.pl